

Nr 304

Av fru **Gärde Widemar m. fl.**, *angående likalönsprincipens genomförande i statsförvaltningen.*

I samband med behörighetslagens ikraftträdande 1925 skedde en omläggning av det statliga avlöningssystemet för att inordna de kvinnliga befattningshavarna i tjänsteförteckningen. Därvid blev likalönsprincipen erkänd som norm vid lönesättningen för de kvinnliga tjänsterna. Beslutet blev dock betydelselöst, då man inte samtidigt beslöt någon omvärdering av arbetet i de typiskt kvinnliga befattningarna. Följden blev — och situationen är densamma ännu i dag — att flertalet kvinnor i statstjänst kom att befinna sig i de lägsta löneskikten och deras befattningar förblev typiskt kvinnliga.

År 1946 anhöll riksdagen om utredning angående likalönsprincipens genomförande i statsförvaltningen. Följande år tillsattes den s. k. likalönskommittén, som år 1953 avgav sitt betänkande »Lika lön för män och kvinnor i det statliga lönesystemet». Utredningen definierade likalönsprincipen som principen om lika lön för man och kvinna med likvärdig arbetsuppgift, därvid man anslöt sig till den tolkning av begreppet som givits av Internationella arbetsorganisationen i dess år 1951 antagna konvention i denna fråga. I betänkandet konstaterades att lönegradsplaceringen för vissa »kvinnliga» tjänster icke överensstämde med principen om lika lön. Flertalet av dessa tjänster var placerade i betydligt lägre lönegrader än den »manliga» bottenlönegraden, d. v. s. den lägsta lönegrad, som användes för tjänster, avsedda att rekryteras av män oavsett arbetsuppgifter och kvalifikationer.

Kommittén uttalade som sin mening att likalönsprincipen borde fullständigt genomföras i det statliga lönesystemet men ansåg det naturligt om principen inte kunde genomföras på en enda gång utan måste ske etappvis. Den väsentliga åtgärden för likalönsprincipens genomförande skulle vara att den manliga bottenlönegraden tillämpades även för »kvinnliga» tjänster. Detta skulle medföra avsevärda löneökningar för ett stort antal »kvinnliga» tjänster. Kommittén ansåg att statsmakterna genom successiva åtgärder borde verka för en utjämning snarast möjligt av lönerna för män och kvinnor i riktning mot målet att få likalönsprincipen fullständigt genomförd i det statliga lönesystemet. För att uppnå detta mål fordrades givetvis även en arbetsvärdering med hänsyn till tjänsternas krav på utbildning, skicklighet och ansvar m. m.

Snart fyra år har nu förflutit efter det likalönskommittén avgav sitt betänkande, och ännu har icke framlagts något förslag i riksdagen med anledning därav. Enligt det förhandlingsresultat som i dagarna offentliggjorts om statstjänstemännens löner har relationerna mellan manliga och kvinnliga tjänstemäns löner i lägre grader förändrats i för kvinnorna ogynnsam riktning. Önskvärt hade varit att man i stället vid dessa förhandlingar sökt minska spännvidden mellan »manliga» och »kvinnliga» tjänster.

Då vi med hänsyn bland annat till innehållet i ovannämnda konvention av Internationella arbetsorganisationen anser, att tiden nu är mogen att ta upp frågan på nytt om likalönsprincipens genomförande, får vi härmed hemställa,

att riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t begära dels en utredning angående kostnaderna för ett genomförande av likalönsprincipen, därvid särskilt beräkning bör göras av kostnaden för en tillämpning av den »manliga» bottenlönegraden även för »kvinnliga» tjänster, dels ock att förslag måtte framläggas för 1958 års riksdag om ett successivt genomförande av likalönsprincipen i det statliga avlöningssystemet.

Stockholm den 26 januari 1957

Ingrid Gärde Widemar

Ruth Hamrin-Thorell

Ebon Andersson
